

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész evre . . . 6 frt — kr.
félévre . . . 3 — „
negyedévre . . . 1 . 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutczá 6. sz.

Felölös szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közöive 7 kr..
többször közöive 5 kr..
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Sürgetem a zsinat tartását! (—k.) — Lelkészválasztás kérdéséhez. (Czuppon Sándor.) — Nekrológ. — Irodalom. — Belföld. — Vegyesek. — Hirdetés.

Sürgetem a zsinat tartását!

Ismét a szegénység és unott untalan a szegénység! Ez az a zshivány útonálló, mely az előre haladásban gátolja lépteink. Születik bennünk ezer szép gondolat, de, hogy azokat megvalósítsuk, nem tehetjük.

Igy van és nincs másképp! Vajh, léssen-e másképp egykor idővel!? Fájna lelkünknek: igennel nem válaszolunk, bár a jelen fásult közönye nemre hangoltan rázza üstökét.

Azt mondják: a protestantismus élő tőke, mozgathatni kell csak és hullatja gyümölcsét! Hogy élő, azt, valamennyiszer kardot kell kötni, látom; hanem, ha semmi szükség többé a kardra, hogy tőke volna, azt nem igen tapasztalom. Mert mozgathatjuk, rázzuk bár, de, a mit hullat, az csak morzsa, legföljebb megélhetésre elégséges, arra azonban kevés, hogy jövőt teremtsen.

Tengődünk tehát! Ha kilyukadt a templom teteje, befeltoztatjuk; ha kidől az iskola oldala, újra berakattjuk. S ezt azután esperességenként, kerületenként summa summarum nagy garral hirdetjük, hogy lássa a világ, miként élünk és mozgunk, hatunk és alkotunk. Önámítás az egész, mert ez magában csakis a létért való küzdelem az évről évre élés értelmében;

A szó hat, az nemcsak a jelennek él; a ki alkot, az a jelenben a jövőnek alapját rakja, nem napi kérdésekkel foglalkozik csupán, hanem korszakot alkotókkal. Úgy de, hogy egy-egy magasabb röptű, messzebb jövőbe kiható eszmét hozzá méltó áldozatokkal tudnánk szolgálni, az ma a fehér hollónál is ritkább eset. Szóval, írással győzzük, s ha kell, ezzel szívesen fizetünk, hogy ne kelljen fizetnünk mással, — bankóval!

Kezembe kerül: olvasom! Szabad ajánlat útján fedezi egyik-másik egyház évi, tehát napi, tehát megélhetési szükségletét. Hogy valamit félre tegyen, a mivel áldottabb jövőnek vesse meg alapját, arra nem is gondolhat akkor, a midőn „nagyúr“ — kinek

nemcsak a címe, hanem a jövedelme is nagy, — és ajánlata mégis csak: „5 frt!“

Ennyit más egyház olyanra is kivet, a kinek „kend“ a legmagasabb titulusa s a titulushoz mért a jövedelme. Itt meg azután ott a bibe, hogy kivettetik és nem ajánlatik. Szidjuk a kormányt, pedig hova lennének, ha meg nem tanultuk volna tőle az exekúziót?! De, ahol az exekúzió, ott nem a protestantismus, mint élő tőke, melyet csak mozgathatni kell és hullatja gyümölcsét!

Ily körülmények között valami nagyobbra gondolunk, mely jövőnknek biztosítékul szolgálhatna, a siker kilátásával szinte lehetetlen. Gondoltunk a Luther társaságra. Meg is alkottuk papiroson. Meg is hozzuk rá áldozatunkat évenként. S a fillérek utóvégre is összeget tesznek. Oh, de mi ez összeg a szükséghez képest!? A mit lehet, megteszünk vele: de a sok oldalú nagy czélt nem szolgálhatjuk egész valójában. S ez összeget is kik adják össze? Nem tudom, mindenütt úgy van-e, de ismerem egyházat eleget, melyben, ha a pap és tanító adományait kivesztik, kirántottuk a Luther társaság alól a gyékényt!

Fájdalom, de való! Mintha az egyház csakis azért volna, hogy papot meg tanítót fizessen, — a pap, tanító meg azért, hogy az egyháztól kapott jövedelmöknek sok oldalú feláldozásával az egyházat tartsák fenn. Pap, tanító képzettségével az egyházon kívül is talál működési tért. Vagy drága kincs nekünk az egyház: támogassuk erőnkhez képest minden ízben valamennyien; vagy nem drága kincs: idegen érdek, idegen Isten szolgálatára ne használjuk takaróul!! Mert, ha csakis akkor használjuk, kiöltözködve, őseinknek rozsdás kardját a szegről derekunkra kötve, midőn idegen Istent szolgálhatunk vele, hol van itt a protestantismus, mint élő tőke magáért a protestantismusért, — az egyházért?

Megalkottuk — a pozsonyi egyház szívességével — az egyetemes theologiai akadémiát. De a protes-

tantismus, mint élő tőke, nem segített megalkotni különben, csak úgy, hogy épen léteznek. Mert, hogy a rendes tanárok fizetéséről ne szóljak, elborúl lelkem, valamennyiszer a rendkívüli tanárok javadalmazására gondolok. Igaz, hogy heti órájuk is több lehetne, a mi ellen ők nem is protestálnának; de jövedelmük is csak annyi, a mennyire szokás mondani, hogy éhen halni sok, tisztességesen élni kevés! No de, ha kevés a kenyerek, sok a vágott dohányuk, s ez nekünk elég! Csodálom a lelkesültséget mely az intézethez köti őket mégis. Csodálom s majdnem sajnálom őket érte. Nem is igen hiszem, hogy különben legyen, mint úgy, hogy, ha meghivatnak valami jobb állomásra, hátat fordítanak tudományos készültségükkel nekünk. S hogyan szól csak az ének? „Elvesz a nép, a mely tudomány nélkül való!”

De ha jelenükről nem, — jövőjükről gondoskodunk talán azoknak, vagy özvegyeknek és árváknak legalább, a kik nekünk, mint egyháznak, jövőt teremteni hivatják? Ha paragrafusokkal lehetne ezt cselekednünk, ebben bizonyára nem volna hiány; de ha áldozatokkal kell előrukkolnunk, miseriánkkal rukkolunk elő csupán. Megvan ugyan ehhez, az önálló theologiai akadémiai nyugdíj intézethez, §-ban is, a szerződés 22. b., és a szervezet és ügyrend 9. §-saiban, adományban is, egy kis egyház lelkeszésének magán álló adományában, a kezdet; sajnos azonban csak az, hogy a darab műnek nincsen alája jegyezve a biztató: „folytatása következik!”

Nem, hogy szívességet cselekednénk, de még azt sem cselekeszük, a mi elvállalt, ergo becsületbeli kötelesség. A nemes pozsonyi egyház — tudtommal, — midőn szerződött az egyetemmel, sok áldozatának némi viszonzásául azt kötötte ki, hogy a szükséges épülettöbbletek előállításának czimén az egyetem mindegyik egyházában egyszer — mindenkorra gyűjtés eszközöltessék. Az egyetem elhatározta, hogy úgy legyen s utasításul adta a kerületeknek; a kerületek elhatározták s utasításul adták az esperességeknek... Mondjam-e tovább? Ha erre akarna felelet lenni a bács-szerémi főesperesnek egyházanként eszközölt gyűjtése, nagyon szép, nagyon dicséretes; hanem, hogy volt-e már előfutárja, lesz-e még követője?? — félve kérdezem.

De, ha másért nem, — mert a fölvilágosult protestáns nép így gondolkozik, ha főiskolákra kérünk tőle, — magunkért, az egyházak az egyházakért, a gazdagok a szegényekért, az egyesült erő a szórványokért buzog, áldozik talán? Szegény Zelenka, lelke ez ügynek, talán e miatt foglalkozik a visszalépés gondolatával. Fehér papirosra fekete betűkkel mutatja ki: mennyi kellene, hogy a legégetőbb bajon segítve legyen, az életveszélyes seb gyógyíttassék? S a protestantismus életfájáról, — mozzatjuk, rázzuk bár, — még feketébb betűkkel kell följegyeznünk, a mi e „kell“-re földözettel évenként alá hull. Seb-kötőre se sok, orvosságra kevés! S orvosság nélkül az életveszélyes beteg szomorú sorsa a pusztulás, veszés — Isten óvja ettől szegény egyházunkat!

Istenre nincs is panasz, nélküle elvesztünk

volna rég! A „mea culpa“, a mi lépten-nyomon gátúl emelkedik. Az egyik nem szívesen kér, a másik nem szívesen ad!! Az egyik puha pamlagon, mint szerelmesével, ölelkezik a kényelemmel; a másik kemény kövön, mint bálványá előtt, a Mammon előtt térdel. Mert bár tagadhatatlan, a szegény emberre nehéz idők járnak, — a gazdagra soha sincsen nehéz idő, ha nem csak kenyérrel, hanem az Isten igéjével is él, — nincs az a kevés, a mit elaprózni ne lehetne, hogy jusson belőle másnak is. Nem a kenyérre van nekünk szükségünk, hanem a Krisztusra! De, ha ez, főben és tagokban, gazdagokban és szegényekben, kerül bennünket, mert mi kerüljük őt, nincs más mód, mint megrendszabályozni magunkat!

S ha ezt tenni fogja: sürgetem a zsinat tartását!

—k.

Lelkészwálasztás kérdéséhez.

Támer János tisztársunk a lelkeszwálasztás mi-kénti módosítására már két ízben adott be a dunántúli egyházkerületre indítványt. A mult kerületi gyűlés egy bizottságot nevezett ki oly czélból, hogy a jövő kerületi gyűlésre ez indítvány felett beható tanácskozásának eredményét terjeszse be. Indítványozó e becses lapok ez évi 6-ik számában is felveti a kérdést, s felhívja — helyesen — az érdeklődők figyelmét eszmetisztázásra. Ez alapon vélek szabad szólást.

Egyházi életünk hanyatlásának egyik okát a numerikus többségnek józan kritikai képességgel nem bíró választhatási jogában látja, mely többség önkakaratlan egyházi főbhatóság tanácsát, jóra irányult akaratát tekintetbe sem véve, emeli érvényre önbélatással jogait. Jogot kér az egyházi felsőbbbségnek, mely jog alapján a ma is már osztályozott gyülekezetekbe, iskolai kalkulus szerint osztályozott embereit gyülekezet és felsőbbbség által megbízottak utján kandidálva véli helyesen elosztani, illetve megválasztatni.

Indítványának ez volna lakonikus tartalma.

A prot. egyház minden híve, autonomikus önkormányzati multjára oly nemes büszkeséggel tekint, mint Arábiának sivatagjain zarándokoló beduin a luxori sphynxek fenséges oszlopszatára!

A prot. ember, kezdettől fogva adózó áldozatával nem csak fentartja gyülekezetét, de épen kormányzati hatáskörénél fogva, a mint az isteni tiszteletben tevőleges részt vesz, és kíván venni, úgy bizony csak maga akarja választani azt és azokat is, a kikkel isteni tiszteleteit együttesen végzi, lelkeszt és tanítót, s a kiket mint maga által választottakat nem kisebbitőleg, sőt inkább magára fénytvetőleg: magáéinak vall!

S itt mindjárt megbántani indítványozó tisztársamat távol van tőlem, sőt a vitakozás sem természetem, de meggyőződésemmel kénytelen vagyok azt mondani: indítványa egyoldalú. Ha változtatni óhajt, akkor az egyháziak-, lelkesz- és tanító-

választásának módosítására kellett volna tenni indítványát.

Hisz lelkész és tanító együttműkások az Úr szőlőjében; egy plántál, másik öntöz. Templom és iskola együtt nevelnek egy gyülekezetnek, mindkettő egyé, egyek, egy által fentartottak! Tehát ha a kerület elé indítványa a bizottság által reá nézve kedvezőleg terjesztetnék is fel, gyenge ítéletem szerint csak az egyháziak „lelkész- és tanító“-választásának mikénti módosítása lehetne az.

Egyházegyetemünknek független önállóságát főképp a világiak segítették kiküzdeni, kik undorodtak a hierarchia uralmától. Ha ma korlátolnók teljes szabadságukat, nézetem szerint az úgy is hanyatló egyháziatlanság felé még rohamosb lépéssel haladnánk.

Minden társadalmi intézménynél vannak miseriák! Ezek kivételek! Így is vannak, úgy is lennének! Jól mondja a magyar: „minden zsák megtalálja foltját“! Egy nemes önérettel bíró értelmesb gyülekezet ritkán csalódik választott egyházi férfaiiban, mert addig keres, kutat, sőt felsőbb egyházi hatóságánál kérdez, míg épen olyant nem talál, minőre vágy, mely őt megilleti. Egy köznapai gyülekezet pedig könnyen talál magához méltót; ha mégis nem érdemlette jelest talál, az csak megszálló helye lesz annak a jelesnek, de szellemi szárnyacsattogásait hallatva, hamar tova repítik érdemlettebb helyre!

Tudom hogy csalódás mindég van. De ott is van ám, sőt csak ott van sok a testimoniumi kalkulában, ha az élet sikamlós ösvényén kizáróan arra akarunk építeni. Van ki közép iskolai képzettséggel kikerülten, a későn nyiló ész, szellemi látkör, és szakadatlan tanulás által túlszárnyalja volt jeles osztálytársát, csak rövid pár év alatt. Sok van jeles bizonyítvány 'szülte önhitségében magát mindentudó bölcsnek képzelő: ezzel veri ám meg az úr a gyülekezetet!

Sőt tovább variálva állíthatjuk: a szép szellemi tehetség nem is kizárólagos alapfeltétel a jó lelkészkedéshez, kell oda szónoki tehetség, pasztorális, emberekkel való bánni tudás, emberismeret, tüdő szelíd-ség, s mind ezt az iskolán kívül elsajátíthatja a fiatal lelkész jó principális oldala mellett való működés által. Azt mondanám itt közbe vetve, kár hogy szorosán nem vesszük azt az időt egyházi felsőbb hatóságaink, sőt hosszabbra nem szabja a kerület, míg felszentelt lelkésznek káplánnak lenni, és pedig tapasztalt principális mellett lennie kellene! Hogy káplánjainkat jobb gyülekezeteinkben — akár kötelezőleg, — erre utat és módot keresetten is nem alkalmaztatjuk; úgy ismernék meg jó eleve őket egyháziak és világiak, s úgy ismernék meg ők magasztos hivatásuknál a követendő eljárást, próbálva sokat, megtartva a jót!

Ha a lanyha egyháziasság helyébe ügybuzgóságot akarunk teremteni, ne jogot vegyünk el a néptől, sőt mentül inkább vonjuk be jogainak minél nagyobb mérvű gyakorlatába. Csak a közel multban volt, mikor csekély % adózásra, a kerület érdekében, sok helyen háromszor kellett szavaztatnunk a népet

önerszényére. Ha akkor szavaztatunk, mikor a szükség hideg keze kopogtat ajtónkon, s oly gyakran filléreiért hozzá fordulunk, hadd szavazzon az a nép akkor is szabadon, kényszerítés nélkül, mikor lelkésze s tanítója választásánál legszentebb jogát gyakorolja, ha kánon ellen választ, van joga a felsőbb hatóságnak meg nem erősíteni; ha kedve szerint választ: „A nép szava Isten szava“! sőt ha az egykor kedve szerint, az egyházi főbb hatóság ellenzésére választott egyházi emberével baja lenne is, mint erre épen legközelebről világos példával traktálhatnánk, azzal lefegyverzőleg könnyű békíteni: hisz mi nem is akaruk, nem jogotokat gyakoroltátok-e? s most a viszályokat kölcsönösen elintézve, és békejobbot nyújtva: munkáljuk a jót!

De kérdezem, ha két gyülekezeti tag közgyűlésből kiküldve, ki senkit nem is ismer, pictus masculus — három egyháziival kandidálna, nem-e épen ott lenne helye a corruptiónak, mert meggyőződésem szerint sokkal könnyebb három, esetleg öt embernek részrehajlónak lenni s három kegyeltet kandidálni, mint egy gyülekezeti testületnek. És még mennyi vesződsége lenne a felsőbb hatóságnak, ha a választó gyülekezetnek a három közül egy sem kellene. Csak még egyet. Ha diploma osztályozná a fiatal végzett lelkészt, gyengébb bizonyítvánnyal az a kevés remény is, mi a lelkészi pályát végzett ifjú keblét dagasztja, már a kezdetnél törné ketté kezében a kenyér botját, ily kedv nélkül, jobb jövőre reményt szepten parochiába jutott szegény lelkészek gondozása mellett, hová jutnának épen másod, harmad rendű gyülekezeteink!?

De hová tűnnék a kartársi szeretet, teljes egyenlőségnek érzése is ily választási eljárás mellett. Hisz Róma azért lett Róma, mert vallási széknak vallotta önmagát s teremtette a fokozatosan uralomra vágyó, a felsőbb, az alantósabbat ma is lenező hierarchiát.

A reménynek kenyér botját, s az ambiciónak fölfelé növvő vesszejét idő előtt eltörni, senki kezében nem tartom lelkiismeretes dolognak. Azt tartom, mit koszorús költőnk zengett: „Előtted a küzdés, előtted a pálya, az erőtlen csügged, az erős megállja! tudod mi az erő? az erő akarat, mely, előbb vagy utóbb, de győzelmet arat!“

Czuppon Sándor.

NEKROLOG.

Néh. Duda János nyústyai ev. lelkész temetése.

A két év előtt mintegy négyezer forint költséggel renovált nyústyai ev. templom új oltárképe azon bibliai történetet ábrázolja, a mint Jézus a háborgó tengert lecsendesíti (Máté ev. VIII. v. 23—27). A hajó körül bősziült hullámok tornyosúlnak s minden pillanatban elnyeléssel fenyegetik, „míglen felkel az Úr, megdorgálja a szeleket és a tengert és lőn nagy csendesség.“

Ez oltárképpel szemben f. hó 19-kén d. e. 10 órakor egy ravatal állott s rajta díszes koszoruktól borítva egy koporsó, melyben az enyészet nyeldeső hullámaival folyta-

tott hosszas vívódás után, az Ur szavára szintugy nagy csendesség lőn: miután néh. Duda János f. hó 16-án hajnalban jobblétre szenderült.

Temetésére meglepően nagy és fényes közönség gyűlt össze. A templom minden elfoglalható részecskéje, még a padsorok közti tér is egészen megtelt; de meglepő volt, ily vidéki helyen, különösen az urnók nagy száma s a férfiak soraiból feljegyezhető e nevek: Fáy Gusztáv főispán, Ruthény Béla esp. felügyelő, Kubinyi Gusztáv főszolgabíró, Fáy Gyula, Kubinyi Kálmán, id. Gyürky Pál, Malatinszky Frigyes, Scholcz, Miksa, Adriányi Ernő, Benkár Pál, Terray István s még számosan az értelmiséghez tartozók. Az es-peresség lelkészi karát, a fungenseken kívül, Czéner Pál főesperes, Glaufl Pál rimaszombati, Bodiczky Mihály pongyeloki, Kemény Lajos osgyáni, Hüvössy Lajos f. pokorági, Vansza János fűrészli lelkészek s Hoznek és Krizsan káplánok képviselték.

A temetési szertartás pont 10 óraker, a környékbeli egyházak tanítóiból alakult énekhar vezetése mellett felhangzott halotti énekkel kezdődött, mire Reguly Pál klenóczi lelkész-alesperes az oltári liturgiát végezte. A következő második ének után Liszkay János rimabrezói lelkész s esp. jegyző jelent meg a szószéken és tartott gyászbeszédet magyar nyelven. Kiindult pedig azon gondolatból, hogy ámbár a megboldogult halálában csak egy régtől szorongó bús sejtelem valósult meg, a szerető és résztvevő szívekben mégis a veszteség fájó érzete dul, sajog. Erre II. Korint. 12. r. 9. v. alapján, a főtételül felállított ezen kérdést: „Isten legbecsesebb ajándéka, — ez élet kinek elegendő?“ — ekképen fejtette meg: 1. Annak, ki munka után pihenésre vár, — 2. ki sorsa jobb fordulatára alig gondolhat már, — 3. kit koporsójába a szeretet áldó karja zár.“ A szónerki hévvel s hatással elmondott kerekded beszéd folytatásaként, a megboldogult életrajzát olvasá fel, melyből ezen adatok emelendők ki: Duda János született Ratkón 1821. april 19-én; tanulmányait Rozsnyón és Lőcsén elvégezvén, a rozsnyói Markócsaládnál nevelősködött; innen Ratkó-Bisztróra; majd nemsokára Nyústyára választatott tanítónak, mely minőségben itt 12 évet töltött, míg 1857-től ugyancsak a nyústyai ev. egyháznak közszereketben állt lelkészévé lett.

Most a gyülekezet elzengvén egy énekverset, Reguly Pál az oltár elé lép s tót nyelven, hetvenes életkorát feledtető ifju bensőséggel s erőteljes csengő hangon mondja el Malakiás II. r. 6. versére alapított búcsúztató beszédét. Könyezésben nyilvánult az általános hatás, midőn a papi hivatás sokoldalúsága s terhes voltának esetelése mellett, eleven színezéssel rámutatott azon szomorú sorsra, mely az elárult s családi boldogságának tűzhelyét elhagyni kényszerült papi családra vár. Kifejtvén, hogy a megboldogult halála mily nagy veszteséget képez az egyházra s a kesergő családra, elbúcsúztatta őt egyenkint: nejétől szül. Kolbenheyer Friderikától, kivel a legboldogabb házasságban 38 évet számlált, — két férjezett, két még hajadon leánya s egy egyetemi b. hallgató fiától, — nagyszámu rokonságától, egyháza és híveitől, az őt kiválóan kegyelt Fáy főispáni családtól, tisztársai s barátaitól.

Véget érven a templomi gyászszertartás, a megboldog. porhüvelyé a paplakig a lelkészek, onnan a temetőig a vátakozott egyháztagok, majd a temetőben ismét a lelkész-

társak által hordozva tette meg az utolsó utat. A sírnál Reguly Pál még egyszer megáldotta a hamvakat, azután lemélyedt a koporsó s mialatt kettős fedelére a göröngyök dübörögve hullottak, a likéri gyártelep hatalmas gőzsípja, az egész völgyet átható fájdalmas mély hangjával a síri ének akkordjai közzé vegyülve, épen a delet jelzé.

A megboldogult élete s működése — a mint az egyik szónerk kifejezé — nem vetett tágabb körű hullámokat, de annál áldásosabb volt a saját egyháza s családja által képezett szűkebb körben. A hivatalában kifejtett hűség s mély vallásosság mellett, jellemének fővonása azon emberbaráti szeretet és szívjótság volt, melynélfogva ő soha sem bántott senkit, őt pedig szerette mindenki.

Virraszson síri álma felett a hű s kegyeletes emlékezet!

—l.

IRODALOM.

Jézus útja a Golgatháig

(Böjti írásmagyarázatok)

Irta: Szigethy Dániel, györmegyei uj-malomsoki ev. lelkész. Nt. Garzó Gyula gyomai reformatus lelkészbarátom, a „gyakorlati Biblia magyarázatok“ szerkesztőkiadója e lapban is jelezte, hogy a címzett mű, mint az ő szakfolyóiratának külön füzeté is meg fog jelenni. Ez azóta a jelen napokban be is valósult. A mű megjelent, megrendelhető folyvást (1 frt. árban) a kiadónál.

Mint hogy a felhívásban rám hivatkozott, mint aki az ő figyelmét a dunántúli egyes lelkészek keze közt forgó ezen dolgozatra irányítottam s mint hogy ajánló levelem egyes indokait idézte is: erkölcsileg felhíva érzem magam ez által, hogy most én is hozzá szóljak e műhöz.

Tudomásomra esett volt, hogy Szigethy Dani bátyánk élénk, szellemdús s kenetteljes beszédeket ír s hogy böjti írásmagyarázatait a györmegyei ev. papság a maga körében tanulmányozhatás végett köröztetni is elhatározta. Bár ez értesülést arra nézve már késő vettem, hogy egyházi beszédháram tartalmát beszédjeivel gazdagíthattam volna; de arra nézve még is jókor, hogy böjti írásmagyarázataiban gyönyörködjem. Tudja, azt nem egy tisztársunk, hogyha a lapokban valamely magasztalt beszédjéről olvasok, nem késem azt olvasás végett bekérni. Ebbeli természetől indítatva kopogtattam be Szigethy bátyánk ajtaján is, megkérve őt arra, hogy hírből ismert magyarázatait legyen szíves velem közölni. Nagy nehezen s mindenféle mentegetődzések kíséretében engedett kérésemnek s megörvendeztetett velök. Átolvasásuk folytán meggyőződést szerezve arról, hogy e magyarázatok valódi kincsek s hogy kár volna megőrkítés nélkül heverni, megrohantam velök Garzó Gyula barátomat, megígérve neki, hogyha külön füzetben is kiadja, ráveszem az öreg urat, hogy szerénykedését legyőzve a kiadásra engedje át. De ez nem ment oly könnyen; mert csakis hozzá leutazva, személyes megjelenésemre adta át magyarázatai kéziratát. Hogy nem sajnáltam az utat Losoncziól uj-malmosokra megtenni, ez tanúsága annak, hogy mily értékesnek találtam a feltalált kincset.

Most itt az idő és alkalom, hogy a kincset melyet az érintett uton felfedeztem s nyilvánosságra jövetelét

eszközöltem, hogy azt e lap után másokkal is megismer-
tessem s a megvételre ajánljam.

Ám mielőtt a műről magáról, annak tartalmáról
szólanék, néhány szóval hadd emlékezzem meg, a mű szer-
zőjéről is.

A kik a nálunk itt Losonczon 1887. okt. 9-én tartott
egyetemes gyámintézeti gyűlésen jelenvoltak, a dunántúli
kerületi gyámintézeti évi jeelntés rendre-kerületekor, láttak
egy tisztos arcú, ősz fejű prófétai magas alakot felemel-
kedni, aki midőn ajkát szólásra megnyitá, conticuere omnes
intentique ora tenebant, oly édes ömlengve folyt ajkairól
a szó, oly megragadólag minden eszme, hogy mindenki
Esaiást, a nagy prófétát vélte látni és hallani. Ellenállha-
tatlánul hódoló tiszteletnyilvánításra ébredt minden szem-
tanú s el lett ragadtatva, midőn a hivatalos órák lejártával
a hozzá közeledők korkülönbség nélkül azt is tapasztalák,
hogy ez ősz Simeon, mily kedves, nyájas, mosolygó, tréfás
s hogy mindamellet szava nagy dolgok, eszmék kifejezője.
Ez ünnepély alkalmával nekem legkevesebb időm jutván
egyetemünk e Nestorával a társalgásra, az imént érintett
körülmény is vont az ő salva gvardiájába Ujmalomsokra,
a holott réges-régi suplikanskori emlékeket is feleleveníteni
reméltem. Ott voltam egy teljes egész héten át s csak
akkor estem igazán ámulatba bámulatba. Egy szerény faluban
találtam magam, melynek lakossága csupa egyszerű földmive-
sekből áll; de e földmivesek háza és annak tája ragyog a
tisztaságtól, utczái a csin, a rend és pontosságtól, a nép arca
a nyájas szivjóságtól. S im ezen egyszerű helyen csaknem
50 év óta él egy pap, aki daczára annak, hogy nem volt
a szellemnek tekintetéből tulzott igényű publikuma, oly
sok oldalú, nagy tudományt rejt magában, hogy elég volna
egy káptalannak. Kiváló kedvencz tudománya a történelem
és statistika. Nincs az az uri család, bármily felekezeti,
a melynek geneológiáját ne tudná. El tudja mondani az év,
a név biztos idézésével, mikor mily körülmények között
és mily okok folytán lett r. katolikussá, vagy protestanssá,
nagy urrá vagy koldússá. Gyűjti az egyes megyék virilis-
táinak névjegyzékeit s azokból mérlegeli protestáns uraink
anyagi állását, a többi felekezetielieliekkel szemben s kiséri
ezek emelkedését vagy hanyatlását.

S aki az érintett tudományokat ily mérvben és ily
részletességre is kiterjedőleg miveli, az nem kevésbé hatolt
szent könyvünk mélységeibe is. Erről tesz bizonyosságot az
általam tőle személyesen kikért mű, melyet vajha meg-
szerezne minden lelkészárs, minden a pályára készülő
theologus ifju.

Hogy megelőzőleg általonságban szóljak e mű tartal-
máról és irányáról, nem száraz fejtegetése ez a passzió
történetét magában foglaló Máté szerinti evangyeliomi
résznek; de a szentirási helyeket magyarázva egyszersmind
az életre gyakorlatilag alkalmazó. S oly annyira eszmedús,
hogyha valamely egyház lelkésze nem is használná a
templomban tartandó böjti alkalmakra magyarázatokúl,
azért mivel ily magyarázatok valamely egyházban talán
már rég kimentek a jó szokásból, használhatja akkor is
arra, hogy böjti egyházi beszédek tárgyául, vagy a beszédek
részei számára nem egy praktikus eszmét aknáz ki abból s
így a tárgyfeltalálást és a beszéd megalkotást nagyban
megkönnyíti. Sőt mondhatom, hogy az írásmagyarázatok s
illetve böjti elmélkedések, bár nem rendszeres beszédek,

de csaknem homiliák, vasárnapi rendes beszéd helyett is
beváltnak, s megteszik a kellő hatást, mindenik darabka
(2—3 lap) apró gyémántszemekkel gazdagítva a templom-
látogatók lelkét.

Ennyit általánosságban.

A mű részleteire áttérve a következőket modhatom:

Az I. számú magyarázat vagy elmélkedés czime
„A forduló pont“ Máté ev. XXVI. r. 1 versére van
írva. Már maga e czim olyan, hogy gazdag, s hatásos
beszéd tárgyát is képezhetné. Itt az van mondva, hogy
Jézus tanítói (prófétai) hivatala a tanítással véget ért
s most következik főpapi hivatalának betöltése, az
áldozói szerep „nem a romlandó falak közt, hanem a Gol-
gathán.“ Eddig látók — úgy mond — hogy ő a jó pásztor,
mily nagy gonddal őrizte nyáját. Mikor jött a ragadozó
farkas, nem aludt soha. Óh az Izrael őrizője nem alszik!
Most lássuk, mint adja életét a juhokért, vagyis bará-
taiért stb.

A II. sz. Jézus a jeruzsálemi uton, a 2-ik versre
alapítva. kivonatolni alig lehet. Oly egész, egymásból
folyó minden eszme s oly szép, hogy nem tudok belőle
részecskét választani anélkül, hogy az által, mint tükröt
össze ne törjem. Hadd álljon itt legalább a kezdete, mely
ekként hangzik: Megyen Jézus tanítványaival ünnepet
ülni. Kérdhetnök: miért oly messzire, mért több napi járó
földre? Hisz minden hely az Isten dicsőségének helye. S
kell-e az Istent keresni, aki mindenütt jelen van!

Nem kereste Jákob, hanem felemelt egy követ, fel-
szentelte oltárnak s azon szolgált Istennek. Atyámfiai!
Kifogást, az isteni tisztelet költségei, fáradságai ellen —
higyjétek el — csak az tehet, kiben buzgóság nincsen.
Mennyire elmegy az ember, a hol valamely nyereséges
dolog kínálkozik! — Fűznek víznek hajt, halálos merény-
leteket is próbál az isteni tisztelet érdemében pedig fáradni,
költeni, messze menni, hiába-való dolognak tartja. Volt idő
mikor őseink stb. most pedig mi utódok közelben sem keressük.

III. Az éjjel tartott tanács 3—5 vers alapján.
Kéteikelnünk kellene, hogy valaki J. ellen ily lelketlenségre
vetemedjék. Mikor senki gonosszal vádolni nem tudja,
ellenben jó cselekedeteit annyian látták, érezték s tettek
róla tanubizonyosságot. Ki bánthatná őt?! Ám helyt adunk
a dolognak, ha betekintünk a papok és vének tanácsülésébe.
A f. o. igékből értők, hogy az éjjelt Jeruzsálem vénei
tanácskozásban töltötték. Ők a vén csontok! Hányszor
tapasztaltuk az életben, hogy az öregeknek alkalmatlan-
ságára van egy-egy hangosabb szó vagy erősebb ajtózáras;
mennyire háborog, ha nyugalma zavartatik. Hogy valakin
segítsen, ügyében közbejárjon, azért ugyan nyugalmanak
pamlagáról fel nem kél. Hanem ime, hogy haragiának,
bosszúérzetének eleget tegyen — feláldozza nyugalmanak
éjjelét. Ezután rátér, hogy mert tanácsot tartottak, a vének
műve nem véletlen vagy hirtelen fellobanás eredménye
volt, de itt — úgy mond — öntudatos cselekménnyel
állunk szembe stb. Bár alig tudok elszakadni ez elmélkedés
folytonosságától, kiszakítom belőle legalább e megragadó
eszmét. Az, hogy valaki templomba nem jön, még csak
félhaj; hanem ha megkeresnök, hogy hol van, mit mivel
addig, míg a hivek ott buzgólkodnak, — ha látnók, mint
gyűjt addig zsákmányt mint forral ármányt: akkor értenők
csak hova vezet az isteni tisztelet helyéről való elmaradás.

IV. Vacsora Bethaniában 6—9. E magyarázatban az van mondva, hogy a Husvét-ünnepe alkalmából nemcsak Jeruzsálemben, de az azt környező falvakban is vendégszeretettel fogadták az ünnepre gyülekezőket — hogy ne Jézust a Poklos Simon házában. Azután a Poklos névre tér azt kérdeve: talán még is kellene valamit adni arra is, hogy az embernek tisztességes neve legyen? Oh a név át értelmet! Hányan hoztak már szégyent a szép ősi névre; Ellenben egy jeles ember, a legigénytelenebb névnek is dicsőretet szerez s magasra emelheti. Ezután el van mondva miért kapta Simon a Poklos nevet? mily szíveséggel lett fogadva Jézus? Mi volt a vacsora fűszere s végre a drága kenet kitöltése magyaráztatik e befejezéssel: Mit ki nem gondolt a világ, hogy az a szeretett, imádott testalkotmány az enyészettől megovassék — bebalzsamozták. Oly hathatós volt e szer, hogy két vagy három-ezer éves sírokban fedeznek fel épségben levő, kővé vált emberi tetemeket. — Ma már azt a mesterséget nem értik, csak próbálgatják a nagyok palotáiban. De nincsen is rá szükség: ma a fő gond a lélekre irányul . . . stb.

De nem folytatom ez ismertetést ily módon tovább; mert látom és érzem, hogy csak töredékdarabkákat nyújtanék. A mű szakaszairól alkotandó fogalom képzésére célravezetőbbnek találok, ha a szakaszok czimeit és azután egyikét a szakaszoknak egész teljességében nyújtom.

Az egyes magyarázati szakaszok czimei a fentebb említettekén kívül ezek: A jó cselekedet védelme. Iskariotes. A végvacsora. Hálaadás az utolsó vacsoráért. A kakasszó. Jézus gyötrelme. Az alvó tanítványok. Júdás csók. Jézus megkötötetése. Jézus a főpapi törvényszék előtt. A főpap megszagatja ráháját s átadja Jézust a nép ítéletének. Péter megtagadja az Urat. Júdás halála. Jézus a világi törvényszék előtt. Pilátus felesége. Czirenebeli Simon. Az őrizők. A keresztfára irt titulus. Az Idvezítő halála. Jézus eltemetése.

És most azon van a sor, hogy az egyik szemelvényt közöljem. De melyik legyen az a 25 közül? Ha a legmeghatóbbakból kellene választanom, akkor vagy a Judás halála, vagy a Jézus eltemetése címűt közölném. De én nem a legkitünőbbet, de a legegyszerűbbet közlöm és pedig azért, hogy ebből vonjon következtetést az olvasó a jobbakra, úgy okoskodva, ha az egyszerű ilyen, milyen lehet aránylag a többi! Legyen közölve ily czéliből.

XIX. Pilátus felesége.

Máté 27. r. 15—31 v.

Husvét ünnepén, mint a felolvasott igékből értők, szokás volt pogányoknál is, zsidóknál is egy-egy fogságban levő embert szabadon bocsátani.

Az ember rabja a szokásnak; a nélkül, hogy kérdeznék: miért kell ennek, vagy amannak így lenni? odahajtja fejét a szokás igájába. Am ily rabság is lealacsonyítója az emberi méltóságnak! Nem vakon meghódotni, hanem megszabadítani lelkedet a szokás lánczaiból, ezt diktálja neked, atyámfia! az okos ész bölcs törvénye.

Foglyot szabadon bocsátani, mielőtt büneinek méltó büntetését elvette volna, ezt az Isten ujsza, óh ember! elődbe nem írta, inkább rendeli 2. Móz. 21. 12. Aki valakit úgy verend, hogy az meghaljon . . . megöletessék a gyilkos.

Az Isten felségi jogába avatkozik az ember, midőn a büntetésre méltó rabot feloldozván, szabadon bocsátja. Istennél a kegyelem, embert a törvény irányozza.

Pilátus, hogy Jézust felszabadíthassa — hódolva a

szokásnak — a nép választása szerint kíván egy rabot elbocsátani.

Botor eljárás! Az igazság csak egy lehet, azt nem szabad a választás esélyeinek kitenni. Hisz mily sok példa bizonyítja, hogy a népválasztást nem annyira a leplezetlen igazság, mint inkább ámitó, bódító beszédek irányozzák, mint éppen itt is, irigy papok rábeszélései.

Vala ez idő szerint a zsidóknak egy gonosz, elvetemült foglyuk Barrabás néven. Pilátus ezt hozatja elő s állítja Jézus mellé, hogy az egyik szabadon bocsátassék. Pilátus számított a népre, annak természetes igazság érzetere s kegyeletére. Ha maga nem hallgatta is Jézus beszédeit, de azt jól tudta, hogy a nép mily örömet hallgatta és követte őt. Hisz nem nyilván mondották-e, hogy örök életnek beszéde volt nyelven, s tiszta erkölcsnek tükröire volt egész élete. Ellenben a papi fejedelmek, mint az igazság elnyomói, a szegények fosztogatói s erkölcsükben a népek megbotránkozatói voltak ismeretesekek. Így hát teljes bizalommal engedte Pilátus Jézus ügyét a nép választása alá.

De csalatkozott, az elámitott nép kész lett volna inkább a legnagyobb gonosztevőt, hogysen mint Jézust elbocsátani.

S mikor Pilátus a törvénytevő székben ült, ime akkor házában egy szolgálja jön hozzá fontos izenettel. Felsőge, egy emelkedett szellemű nő, kéri az izenetben férjét, hogy ne avassa magát az ártatlan ember dolgába. Kérdezhetnénk: hol vette a nő azt a szabadságot, hogy beleavatkozzék a bíró dolgába? Avagy nem irta-e meg a nagy apostol, hogy az asszony hallgasson a gyülekezetben? Kényszerítse bár az erős férfiú hatalma hallgatásra a nőt a nyilvánosság közdolgáiban, ámde a házi ügyekben, vagy a jó erkölcsöt illető dolgokba adjatok helyt az ő beszédeinek. Ah mily sok gonosznak vette a nő elejét éber lelkének figyelmeztetésével.

Eleibe állt egykoron (I. Sám. 24. 33.) Abigail a szolgálóleány Dávidnak, megintvén, hogy a bosztervet vesse ki lelkéből. Azután Dávid nagy elismeréssel így szólott. Áldott az Izrael Ura, Istene, aki tégedet előmbe küldött . . . mert eddig már Nábél házában minden népét kiirtottam volna.

Mily jó következménye ez egy okos nő intéseinek.

Dicsérőleg szól az irás a jó feleségről, a ki által a hitetlen férj megszenteltetik. Biz' az is Istentől van mikor a nő házában jó hírét, nevét őrizi.

Hányszor megtörténik az életben, hogy míg a férj távol jár, talán kietlen helyeken, cselekedik éktelen dolgokat, s ül a dobzódók székében, addig a nő meg otthon házában anyagi s erkölcsi romlása fölött kesereg. S avagy ilyenkor hallgasson-e?

Nem! nem! nem hallgathat, mert a férj becsülete övé is, s a ház romlásával az ő boldogsága is eltemettetik.

A jó feleség azzal indokolja Jézus mellett való fellépését, hogy sokat szenvedett álmában ő miatt. — Nem vagyok ugyan, atyámfia! álommagyarázó annyit mégis tudok a természeti dolgokból, hogy az okos ember az álmokban nem keres igazságot, s nem tulajdonít azoknak fontosságot. Kába elme az, mely az álomnak jövendőre való jelentőséget tulajdonítván, majd örven d, mintha álma valamely jó szerencsének előhírnöke volna, majd retteg félvén veszedelemtől, melyet az álom jelentett meg neki.

De, hogy e nő ilyen álmodott, azt mégis, atyámfia! természetes okok idézhették elő. A napi események annyira belevésődtek elméjébe, hogy lelke éjjelre sem tudott azoktól megválni. Jézus vérző sebekkel jelent meg előtte, s remegett lelkében, hogy annak vére majd az ő férjének kezén fog száradni.

Van-e háznád, atyámfia! nagy beteg, a kinek halálától remeg a szived? Tartsd természetes dolognak, ha legközelebb majd álmodban koporsót látsz, siralmakat hallasz, vagy könyeket hullatsz. Talán másfelől megrettegetti szivedet a büntetés félelme s álmodban poroszlók

kergetnek, s lánczok zörgetését hallod? Messzeföldön vándorló gyermekedért aggódik szived? keserget a gondolat, hogy járván idegen földön szállást, vagy éhezvén kenyeret nem adnak neki: — látni fogod őt álmodban szakadozottan, éhségtől, nyomortól elkinozva. Vagy elbocsátod gyermekedet azon reménnyel, hogy a választott pályán magasra fog emelkedni, s mikor nappal így képzelgesz, éjjel elődbe áll álomban: vont aranyból készült fényes ruhában.

A mitől fél, retteg szived, vagy a mi után óhajtozik lelked, azok fognak megjelenni álmodban, mert az álom a nappali foglalkozásoknak úgyszólván folytatása.

Ugy látszik, Pilátusra volt is némi hatással a jó feleség figyelmeztetése; mert igyekezett Jézust megszabadítani, s tisztán tartani férje kezét az igaz ember véréből.

Kiállítja Jézust is, Barrabást is. Ennek szörnyű bűneit nyilvánra hozza; de Jézusrol nem tud szólni semmit, a néptől, a sokaságtól kérdezi: tudnak-e reá valamely bűnt? Im senki nem szól! A hallgatást jó jelnek veszi s hiszi, hogy biztos a jó ügy diadala. Amde a bűn fejedelme sem aluszik. A papok ellensúlyozván Pilátus igyekezetét, addig ösztönözték a népet, mignem választásával Barrabást szabadulásra — Jézust pedig halálra szánta.

Ez a Pilátus rossz emberismerő, nem tudta: mennyi mindenre képes a jeruzsálemi papság, s hogy az irigység férge benne meg nem ölettetett. Elfelelte, hogy az igazságot tekervényes utakon soha, egyedül csak egyenes eljárással lehet czélhoz vezetni.

Hiába lett a jó nőnek intése, nem vitt eredményre. Férjének neve, házának becsülete az igaz ember halálával sötét homályba borult.

A gonosz lelkű izgatók im, hogyan csábítják tévutra a tudatlan népet. Beteljesedet itt is, hogy elvész a tudomány nélkül való nép. De ti atyámfiai! emeljétek fel fejeiteket. Hisz olyan egyháznak vagytok tagjai, melyben az igazságnak és tudománynak lelke munkálkodik. Nem azt mondja néktek vallástok: menjetek el, mutassatok meg magtokat a papoknak, — hanem: itt az írás forgassátok, mindeneget megpróbáljatok, hogy a gonoszra senki csábítani ne tudjon, ellenben ami jó, azt megtartsátok.

Oh mert ha Ádámot nem menti meg szava, hogy őt Éva csalta meg, neked sem szolgálna mentségedre mondanod: gonosz kísértők rabolták el fejemről az ártatlanság koronáját, — Isten lelke megmutatja neked a jó utat, s ha engedve gonoszok szavának, mégis a bűn ösvényén járnál, senki a kárhozatból ki nem ment tégedet.

Ne hallgassatok gonosz sugalmazókra, vezessen Isten lelke benneteket, úgy boldogok lesztek, mert a jobb részt, nem a gonosz Barrabást, de az üdvnek királyát Jézust fogjátok választani. Amen.

*

Ime terjedelemre és belső tartalomra irályi és eszmei tekintetből ilyenek e magyarázatok. Amint látható, nem száraz elmondásai ezek az ismert dolgoknak; de kenetteljes szónoki irályban, kedves modorban s szív és lélekre egyaránt megindító ható erkölcsi s vallásos eszméknek. S áll rólok az, a mit ismertetésem általános részében elmondtam.

En örülök, hogy felfedeztem s hogy kiadásukat eszközölhettem. Ezzel kivítem azt, hogy a mi eddig nem volt, most már van, ev. egyházi irodalmunk ez ágát is képviselő böjti magyarázatokat tartalmazó könyvünk.

Vajha ne az lenne sorsa, a mi egyházunk halhatatlan jelesének Gyóry Vilmos beszédeinek, hogy t. i. a megjelent első kötet ott hever a kiadónál halmazban, senkitől nem használva, s csupán 10—15 lelkészünk által becsülve — a többi kötetre szóló s kincsekkel felérő beszédek pedig a fiókban molyok által emészte s legfeljebb a család erek-

lyjét képezve a helyett hogy mint közkincs ezereket és ezereket gyönyörködtetve boldogitanának. Ugy Gyóry beszédei, mint eme magyarázatok, oly egyszerű és még is emelkedett irályban vannak írva, oly igazi gyermekded hit nyilatkozik bennök s e mellett a vallásos költészet oly eszméivel vannak átszöve, hogy e sajátságainál fogva bármely nyelvbe egy átolvasás után is könnyedén minden nehézség nélkül átirhatók.

Midőn a küszöbön levő böjti időszak alkalmából tömeges megrendeléseket jó lelkiismerettel ajánlom; biztósíthatom a megrendelőket, hogy lelkök ez írásmagyarázatok olvasása folytán böjtbén is, farsangi örvendezésre fog a nyujtandó szellemi élv által hangolódni.

Margócsy József
losonczi ev. lelkész.

BELFÖLD.

Az egyetemes theologiai akadémia köréből. (Pozsony, 1889. február 27-én.) — Az „Evang. egyház és Iskola“ 5. számában bemutatott „tett“ nemes indító okában és és jelentőségében rejlő erejénél fogva új tettet létesített. A bács-szerémi esperesség — nt. Belohorszky Gábor főesperes indítványára offertorium útján a „theol. akadémia javára“ eszközölt gyűjteményével (107 frt 48 kr.) kimutatta azt, hogy sanyarú anyagi viszonyaink daczára, ha más úton nem, úgy legalább így fejleszthetjük szép hivatású, közös intézetünket. Méltányoltuk a tettet s kiemeltük nevezetesen azt, hogy ép ezen szabad önmegadóztatás, szülöttünkért való szabad áldozás a természetes szeretetet mikép ethizálja s a gyülekezeteknek akadémiajukkal való érintkezése által mily áldásos kölcsönhatás létesülhet a vallásos élet és a theol. tudomány között, anyaszentegyházunkat főleg gyakorlatilag, illetőleg elméletileg szolgáló személyiségek között. E kölcsönhatásban, e közintézetünkért való érdeklődésben látjuk akadémiaink egészséges fejlődésének biztosítékát.

A tett e jelentőségét megértette Mosonymegye egyik legkisebb és legszegényebb gyülekezete. Csak néhány tizede (1877), hogy anyásította magát, de evangyéliomi egyházáért való lelkesülése s buzgó lelkészenek önzetlen, csak is gyülekezete építésére irányuló tevékenysége 25 év alatt templomot toronynyal, később paplakot, a filiában pedig új iskolát és ugyanott az imaházban új orgonát épített s tette mindezt Isten segedelme mellett maga erejéből. Évről évre kevesbedő adósság nyomja ugyan még e gyülekezetet, azonban nem nyomja el közegyházi ügyeinkért való érdeklődését. Egészséges gyülekezeti élet csak ott van, ahol a sajátos árdekek szolgálata mellett van az érzék, az érdeklődés és áldozatkészség egyetemes egyházunk közügyei és intézményei iránt. A mosonymegyei járfalusi gyülekezet ily szellem által vezéreltetve tiszt. Ebner Gusztáv buzgó lelkészenek indítványára elhatározta azt, hogy ép úgy az anyaggyülekezet, mint annak filiája Oroszvár ezentúl évenként 3—3 frttal járul a theol. akadémia céljainak előmozdításához. E 6 frtnyi összeget ugyan ily évi lekötöttség mellett az igen tisztelt lelkész Úr a magából 8 frtra kiegészíté s azon kívánattal küldi meg, hogy ezen oly szívesen adott szerény adományt Isten áldása növelje s legyen ez adomány számos ily adományok zsengeje.

Kívánata — a mint azt egy most vett becses levél és utalvány alapján örömmel állíthatjuk, immár nem pusztá kívánat. A szintén mosonmegyei rajkai gyülekezet tiszt. Ringbauer Gusztáv lelkész úr indítványára hasonló czélra 5 frtot szavazott meg, mely összeget az igen tisztelt indítványozó a magából megtoldva, azon biztató igérettel küldte meg, hogy érdekeinket az esperességben lehetőleg előmozdítani ő is kedves kötelességének fogja tartani.

Fogadják az igen tisztelt lelkész urak s gyülekezeteik ép úgy küldeményeik, mint szives biztató soraik- és kívánataikért őszinte köszönetünket.

A theol. akadémia igazgatósága.

VEGYESEK.

— **Károli Gáspár emlékezete.** Hazai magyar prot. felekezeteink kebelében a hála által parancsolt élénk mozgalom indult meg Károli Gáspár magyar bibliafordítónk három évszázados emlékünnepeinek megtartására. Hogy mi magyar ajkú protestánsok mily kincset birunk Károli Gáspár bibliafordításában, azt leginkább a gyakorlati férfiak érzik, kik teljes tisztelettel az újabbkori fordítási kísérletek iránt, mégis nem tudnak megválni a sok tekintetben hiányos ugyan s irányában elavult, de mégis nagy becsű fordítástól. A legnagyobb örömmel fogadjuk az e tárgyban megindult mozgalmat s mihelyt konkrét javaslatot tettek a kezdeményezők, a legnagyobb készséggel fogjuk részünkről is a tartozó hála e kötelességét csekély erőnkkel szerény körünkben teljesíteni.

— **Baldácsy-alapítvány.** Az alapítvány bevétele volt az 1888. évben 55,084 frt 87 kr., kiadása 19,026 frt 36 kr. A tulajdonos egyházkerületek 27,500 frtot kaptak, mely összegből minden kerület 2300 frtot vett. Az ügyézi előterjesztés költségvetési előirányzata a f. 1889. évben is ugyanoly összeget helyez kilátásba. Az 1888. évi árvizek az alapítvány igazgatóságát kényszerítették, hogy több bérlőnek fizetési haladékokat engedélyezzen. Tisza Lajos gr. igazgatósági elnök meglátogatta az alapítvány birtokait: Fegyverneket, Tiszaroff-Gyendát, Kótelket, Nagykörüt, Szentivánt és Dévaványát, hogy meggyőződjenek az alapítvány birtokainak állásáról és gazdasági viszonyairól. Az alapítvány-igazgatóság ügyiratainak biztos és állandó elhelyezése céljából és az igazgatósági és közgyűlések helyéül 400 frt évi bérért a pesti ev. ref. egyház régi tanácsstermét (Kálvintér. 7) vette ki s 1888. november 1-vel használni is kezdte. Az alapítványi igazgatósági elnök útiköltségeinek megtérítéséül őt illető 60 frtot egy szekrény beszerzésére ajándékozta.

Kimutatás

a theol. tan-, illetőleg szakkönyvek kiadása végett megindított gyűjtés eredményéről.

VII. kimutatás 1889.

- a) Az Evang. Dogmatikára előfizetett: 10) T. Farkas Gejza ev. l. úr Nagy-Szombat 2 frt.
b) Az Evang. Egyházjogtanra előfizetett: 13) T. Doleschall Sándor ev. l. úr Budapest 3 frt.
c) A Bölcsészettörténet II. részére előfizetett: 17) T. Lénárd Mihály úr Kis-Mánya 1 frt 20 kr. 18) Ntű Stropm László theol. akad. tanár úr Pozsony 1 frt 20 kr.

Pukánszky Béla, pénztáros.

— **Szives kérelem.** Egyházam templomépítési tőkének szaporítása érdekében 1886-ban kiadtam Spurgeon híres, magyarra átdolgozott népkönyvét: „Szántó János beszédei az eke mellől“ cím alatt és bátorkodtam e művecskét a nagytiszteletű ev. ág. hitv. és ev. ref. lelkész uraknak megküldeni és kegyességükbe ajánlani. Ambár e valóban hasznos és ajánlható népkönyv eladott példányai után befolyt összeg nem fedezte annak nyomtatási költségét, mégis őszinte köszönettel konstatalhatom, hogy a művecske elismerésre és pártfogásra talált. Számos, kegyes felülfizetések is történtek, melyek egyházam templomépítési tőkéjének szaporítására fordítottak és melyeknek tételenkénti nyilvános elszámolása legközelebb közzé fog tétetni. Ezúttal alázatosan esedezem, kegyeskedjenek azon mélyen tisztelt lelkész urak, kik a könyvnek csekély árát még meg

nam küldték, ez évi március 15-ig hozzám beküldeni, hogy a nyilvános elszámolás mi hamarabb hézag nélkül megtörténhessék. Midőn ezt alázattal kérném, bátor vagyok még megemlíteni, hogy a mondott művecskéből még 180 példány nálam készletben van. — *Bierbrunner Gusztáv, ó-kéri ág. hitv. ev. lelkész.*

— **Az apáczai ág. hitv. ev. egyház több mint százéves orgonájának** már nagyon érzi hiányos voltát s e célból saját kebelében egy üdvös mozgalmat indított meg „orgona“-alap létesítésére s időközönként részint táncvigalmak rendezése, részint más alkalomszerű gyűjtések által óhajtja azt lstennek segítségével fejleszteni. — Február 9-én volt e jótékony célra az első táncmulatság rendezve s mint ilyen első mi nálunk — tekintve annak célját — nemcsak arról győzött meg bennünket, hogy e sokat türt és zaklatott nép jó vezető mellett a kellemest az üdvössel összhangba hozva, minden szépért, jóért lelkesülni akar és tud, de egyszersmind biztatva buzdítva arra is ösztönöz, hogy a hivatottak ezen erkölcsi tőkét nagyon is megbecsüljék s hasznosan gyümölcsöztessék Isten országa érdekében. — A mulatság bevétele volt 40 frt 22 kr., melyből a 11 frt 69 kr. kiadást levonva, az „orgona“-alap javára 28 frt. 53 kr. maradt. Ehhez utólagosan még Szentpáli József községi bíró 10 frttal, Marton András esküdt pedig 5 frttal járultak és így már a kezdet is 43 frt 53 krt eredményezett. Tehát sursum corda!

— **Szentes.** Ezen 695 lelket számláló ev. gyülekezetben 1888-ban 21 gyermek született, confirmáltatott 9, úrvacsorához járult 126, eskettetett 7 pár, meghaltak 24-en. A csépai fiókgyülekezetben 1500 frtnyi költségvetéssel új imaház, iskola és tanítólak alapköve augusztus 7-én tétetett le, s az épület még az ősszel fődél alá került s tavasszal remélhetőleg el is készül. Az egyház bevétele volt 1948 frt 48 kr., kiadása 1708 frt 56 kr., maradék 239 frt 92 kr. Templomalapja 12,202 frt 81 krra emelkedett. Az értesítőhöz második rész felirattal csatolva van „Adatok a szentesi evang. egyház történetéhez.“ Talán jobb volna, ha a kisded gyülekezetnek ügybuzgó és tehetős lelkésze ez adatokat egységes műben közölné, mert így elaprózva kevésbé használhatók.

— **Előfizetési felhívás** Gulyás Benő „Egyházi beszédek“ című munkájára. E mű f. évi április hó elsején fog megjelenni Lövy József fia kiadó könyvárusnál Miskolczon. A kik a művet birni óhajtják, előfizetési összegeiket márczius hó 20-ig a kiadó könyvárushoz küldjék be, hogy április elsején a munka példányait szétküldhesse. Az előfizetés ára: postán bérmentesen megküldve 1 frt, bolti ára 1 frt 30 kr. Gyűjtőknek 10 példány után tiszteletpéldánnyal szolgál a kiadó. A munka 10—11 ívnyi terjedelemben 26 egyházi beszédet foglal magában, melyek közül 9 közönséges, a többi ünnepi s alkalmi. Felhívjuk e műre az érdeklődők figyelmét.

HIRDETÉS.

Hit-Remény és Szeretet

imakönyv **Csiky Lajostól**, második javított s bővített kiadás.

Vászonba kötve 1 frt.
Finom bőrkötésben, arany vágással és tokkal . . . 2 frt.

Kapható:

Koenig R. lelkésznél, Budapest,

váci körút 76. sz.